Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada C

C/2025/2004

30.4.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Hodnocení zpráv Enrica Letty a Maria Draghiho o fungování a konkurenceschopnosti jednotného trhu EU

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2025/2004)

Zpravodaj: **Matteo Carlo BORSANI**

Zpravodaj: **Giuseppe GUERINI**

Zpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Poradci	Eleonora TRENTO (pro zpravodaje Mattea Carla BORSANIHO) Samuel CORNELLA (pro zpravodaje Giuseppeho GUERINIHO) Marco CILENTO (pro zpravodaje Stefana PALMIERIHO)
Rozhodnutí plenárního shromáždění	11. 7. 2024
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	12. 2. 2025
Přijato na plenárním zasedání	26. 2. 2025
Plenární zasedání č.	594
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	222/2/6

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) souhlasí s výzvou obsaženou ve zprávách Maria Draghiho a Enrica Letty, že je třeba neprodleně přijmout opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství a rozptýlit klamnou představu, že konsensu lze dosáhnout pouze otálením.

1.2 Proto je důležité pokračovat v práci na dokončení jednotného trhu tím, že bude rozšířen o odvětví financí, elektronických komunikací a energetiky a že bude posíleno odvětví služeb.

1.3 Vzhledem ke stávajícím výzvám, které si žádají rychlou reflexi a rychlé jednání, by orgány EU a členské státy měly zahájit řádnou diskusi o základních právních předpisech EU a o aktuálnosti platných smluv.

1.4 EHSV vyzývá orgány EU, aby pokračovaly ve svém úsilí o dokončení jednotného trhu a kladly velký důraz na environmentální udržitelnost, hospodářskou prosperitu a sociální a územní soudržnost a uznaly je za faktory konkurenceschopnosti.

1.5 EHSV podporuje požadavek vznesený v Draghiho i v Lettově zprávě, aby si evropská ekonomika se svými hodnotami a pravidly znovu vydobyla konkurenceschopnost prostřednictvím posílení svého mezinárodního významu.

1.6 EHSV naléhavě žádá orgány EU, aby přijaly takovou průmyslovou politiku, která zajistí odstranění stávajícího roztříštěného přístupu způsobeného existencí velkého množství ne vždy koordinovaných průmyslových politik jednotlivých členských států. Nezbytnou dynamickou kombinaci fiskálních, regulačních, obchodních či celních opatření a finančních pobídek, lze totiž věrohodně uplatňovat ve prospěch jednotného trhu pouze za předpokladu, že k tomu bude společná vůle.

1.7 EHSV opět zdůrazňuje, že je důležité snížit byrokratickou zátěž a náklady spojené s dodržováním předpisů, které vznikají podnikům, a to díky lepší tvorbě právních předpisů a skutečnému zjednodušení administrativy. Za tímto účelem by bylo vhodné provádět více hodnocení dopadu právních předpisů a testů konkurenceschopnosti, aby se podpořilo podnikání a vytváření kvalitních pracovních míst a zlepšily se pracovní podmínky, udržitelný hospodářský růst a sociální soudržnost.

1.8 EHSV doufá, že budou přijata regulační opatření, jejichž účelem bude snížit ceny energie a zejména rozdíly v cenách mezi členskými státy a mezi Evropou a jinými ekonomikami. V tomto ohledu doufá, že budou častěji uzavírány rozdílové smlouvy a budou oddělovány ceny energie z obnovitelných a jiných nízkouhlíkových zdrojů od cen energie ze zdrojů fosilních, které více kolísají. Nezbytné a žádoucí jsou rovněž větší investice do obnovitelných a jiných nízkouhlíkových zdrojů energie.

1.9 EHSV souhlasí s potřebou důkladného hodnocení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) a vyzývá normotvůrce EU, aby prozkoumali vhodné způsoby nastavení režimu vývozu a dovozu s cílem umožnit průmyslu EU, aby byl na mezinárodních trzích i nadále konkurenceschopný.

1.10 EHSV konstatuje, že opatření navržená v Draghiho a Lettově zprávě vyžadují obrovské investice, a proto vyzývá evropské orgány, aby uvažovaly o možnosti emitovat společné bezpečné cenné papíry, podobně jako to učinily v reakci na pandemii.

1.11 EU musí být vždy ochránkyní míru v souladu s pojetím bezpečnosti, které není pouze čistě vojenské, nicméně EHSV konstatuje, že měnící se geopolitické podmínky vyžadují zavedení evropské obranné politiky v kombinaci s důraznější společnou zahraniční politikou. Bude nutné zvýšit objem investic do obrany mj. díky novým nástrojům financování, které mohou zlepšit úroveň technologického rozvoje ve vojenství.

1.12 EHSV doufá, že se znovu začnou vést úvahy nad evropskými veřejnými statky, aby bylo možné určit hlavní priority pro budoucnost EU. Jelikož je poskytování těchto statků podmíněno hospodářskými, institucionálními a politickými faktory, byla by ve srovnání s nejrůznějšími vnitrostátními přístupy jasnou výhodou záruka na evropské úrovni.

2. **Úvod a souvislosti**

2.1 EHSV oceňuje široký záběr problematiky, o níž pojednávají zprávy Enrica Letty a Maria Draghiho, a odvahu autorů předložit ambiciózní návrhy. Oba dokumenty začínají obecnou analýzou a následně se v nich podrobně zkoumají návrhy týkající se posílení jednotného trhu a konkurenceschopnosti EU. EHSV se by v tomto dokumentu rád zaměřil na nejnaléhavější otázky, jimiž se obě zprávy zabývají.

2.2 V první části tohoto stanoviska EHSV identifikuje nejnaléhavější investice do různých oblastí, zatímco ve druhé části vyzývá evropské tvůrce politik, aby přijali takovou koncepci konkurenceschopnosti, která bude zohledňovat její sociální aspekty a zahrnovat hospodářskou, sociální i územní soudržnost. EHSV proto vyzdvihuje význam podpory investic do sociální infrastruktury a poukazuje na závěry summitu ve Val Duchesse, na němž byl obnoven závazek EU k sociálnímu dialogu a jeho význam pro realizaci evropského pilíře sociálních práv a prohlášení z La Hulpe.

2.3 EHSV zdůrazňuje, že EU bude muset učinit zásadní strategické rozhodnutí: buď aktivně utvářet celosvětovou hospodářskou transformaci tím, že zásadním způsobem zvýší svou konkurenceschopnosti, nebo se spokojit s dosavadními výsledky a při tom zajistit dodržování předchozích závazků EU v oblasti udržitelnosti a klimatu.

2.4 EHSV proto v souladu s Lettovou a Draghiho zprávou upozorňuje, že je naléhavě nutné neprodleně přijmout opatření, a žádá spolunormotvůrce, aby začali jednat.

3. **Vnitřní trh a jeho budoucnost**

3.1 EHSV souhlasí s Lettovou a Draghiho zprávou v tom, že jednotný trh patří k největším technickým i politickým úspěchům procesu evropské integrace, je však nutné jeho počáteční podobu přizpůsobit stávající geopolitické situaci a demografickému vývoji EU, neboť do roku 2040 bude každý rok o 2 miliony klesat počet pracovních sil. Vzhledem ke klíčovému významu řádného prosazování pravidel jednotného trhu by se EHSV rád přímo podílel na práci skupiny pro prosazování těchto pravidel.

3.2 EHSV považuje dále za důležité pokračovat v práci na dokončení jednotného trhu tím, že bude rozšířen o odvětví financí, elektronických komunikací a energetiky a že bude posíleno odvětví služeb, v němž stále ještě existují četné překážky bránící integraci.

3.3 Silnější a integrovanější jednotný trh bude ku prospěchu ekonomice i společnosti. EHSV se proto domnívá, že návrhy na posílení jednotného trhu a společné evropské měny předložené v obou zprávách musí být provázeny rozpočtovými, sociálními a environmentálními opatřeními, aby z výhod měli prospěch všichni občané a pracovníci v EU.

3.4 Jak Draghiho zpráva, tak nepřímo i Lettova zpráva předznamenávají obnovené partnerství mezi členskými státy EU. Vzhledem k ambiciózním opatřením navrženým v obou zprávách, z nichž se vycházelo i při formulování některých doporučení obsažených v pověřovacích dopisech adresovaných novým komisařům, to vyžaduje diskusi o základních právních předpisech EU a o aktuálnosti platných smluv.

3.5 EHSV se však domnívá, že provádění Draghiho i Lettovy zprávy v praxi by mohlo být problematické vzhledem k novému rámci evropské správy ekonomických záležitostí (reformovaný Pakt o stabilitě a růstu), neboť jsou v tomto rámci stanovena rozpočtová omezení, která jsou dosud příliš restriktivní, jak zdůraznila Evropská fiskální rada ([1]).

3.6 EHSV podporuje výzvu obsaženou v Lettově zprávě, aby jednotný trh podporoval udržitelné životní prostředí a hospodářskou prosperitu, a výzvu v Draghiho zprávě, aby byly plány EU v oblasti udržitelnosti propojeny s aspektem konkurenceschopnosti ([2]). EHSV již řadu let podporuje přechod od lineárního k oběhovému hospodářství i úlohu, kterou v této souvislosti plní občanská společnost ([3]).

4. **Vedoucí postavení EU ve světě**

4.1 EHSV souhlasí s tím, že je důležité, aby se EU v současné době z hlediska hospodářství nesrovnávala jenom se Spojenými státy, nýbrž i s rozvíjejícími se ekonomikami, jako je Čína a Indie, a to v podstatně složitějším mezinárodním kontextu, než jaký existoval v době, kdy byl jednotný trh vytvořen. V tomto ohledu jsou v Draghiho zprávě navrženy tři základní oblasti činnosti: i) nutnost zaujmout konkurenceschopnou pozici v globální „soutěži“ odstraněním rozdílů v inovacích, ii) nutnost snížit strategickou závislost na dodavatelských řetězcích mimo EU a iii) schopnost EU jednat skutečně jednotně.

4.2 V této souvislosti EHSV vyzdvihuje význam ambiciózní obchodní agendy EU a spolupráce EU s globálními partnery.

4.3 EHSV podporuje požadavek vznesený v Draghiho i v Lettově zprávě, aby si evropská ekonomika se svými hodnotami a pravidly znovu vydobyla konkurenceschopnost prostřednictvím posílení svého mezinárodního významu, zejména vzhledem k rychlému a neustálému vytváření velkých mimoevropských obchodních bloků a ke znepokojivému růstu geopolitického napětí.

4.4 Evropská unie si musí i nadále udržet vedoucí postavení v otázkách týkajících se změny klimatu, znečištění a úbytku biologické rozmanitosti.

4.5 V této souvislosti je EHSV přesvědčen, že EU nesmí přestat být strážkyní míru a demokracie ([4]) a musí se podílet na hledání nové globální rovnováhy a usilovat o posílení role eura ve světové ekonomice a o větší schopnost vystupovat jednotně v otázkách zahraniční politiky. EHSV požaduje prozkoumání možnosti přijímat v této oblasti rozhodnutí většinou hlasů.

4.6 EHSV varuje před nebezpečím roztříštěné globální správy věcí veřejných a před rizikem zvýšení obchodních cel. Neschopnost navazovat úspěšné mezinárodní vztahy může vést k tomu, že začne soutěž o konkurenční výhody, která může způsobit napětí a konflikty, a ohrozit tak mír, demokratické hodnoty a dosažení sociálních a environmentálních cílů. Podle EHSV je dosažení stabilního a trvalého míru na celém světě závislé i na zlepšení životních a pracovních podmínek obyvatelstva v souladu s udržitelností stanovenou v Agendě OSN 2030.

([1]) Evropská fiskální rada, *Annual Report 2024* (Výroční zpráva za rok 2024).
([2]) Úř. věst. C, C/2024/6877, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6877/oj.
([3]) Evropská komise a Evropský hospodářský a sociální výbor společně zřídily Evropskou platformu zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství.
([4]) Jak je zakotveno v jejích Smlouvách a v Listině základních práv Evropské unie.

5. **Průmyslová politika EU**

5.1 EHSV oceňuje, že se Draghiho zprávě poukazuje na úzkou spojitost mezi konkurenceschopností průmyslu a udržitelností evropského sociálního modelu, která je skutečným pojítkem v rámci integračního procesu a základní hodnotou EU.

5.2 EHSV souhlasí s Draghiho požadavkem, že průmyslová politika musí zajistit odstranění stávajícího roztříštěného přístupu způsobeného existencí velkého množství ne vždy koordinovaných průmyslových politik jednotlivých členských států. Dynamickou kombinaci fiskálních, regulačních, obchodních či celních opatření a finančních pobídek, která je typická pro nejnovější průmyslové politiky USA a Číny, lze totiž věrohodně uplatňovat ve prospěch jednotného trhu pouze za předpokladu, že k tomu bude společná evropská vůle. Ta se musí projevit racionalizovanými a z hlediska kvality cílenějšími legislativními iniciativami, aby bylo možné zhodnotit dopady na evropské podniky a na tvorbu kvalitních pracovních míst.

5.3 EHSV se domnívá, že současné omezené evropské investice do výzkumu, vývoje a inovací a nedostatky v zavádění vyspělých technologií by mohly být alespoň do určité míry vyváženy většími a promyšlenějšími veřejnými investicemi (podle Draghiho jsou cíle programu Horizont Evropa příliš nesourodé). EHSV proto souhlasí s výzvou obsaženou ve zprávě, aby byly investice nasměrovány do odvětví s vysokým potenciálem růstu a aby byly zaměřeny na: i) zacílení a koordinaci opatření, ii) vypracování účinné průmyslové strategie opírající se o výzkum a vývoj a technologické inovace a na iii) podporu průmyslových partnerství posílením centrálních nástrojů, jako jsou významné projekty společného evropského zájmu.

5.4 Pokud jde o fúze, EHSV podporuje celkový přístup nastíněný v Draghiho zprávě, který spočívá ve vyvážení politiky hospodářské soutěže s průmyslovou politikou, mj. i tím, že se bude přikládat patřičný význam strategickým faktorům, jako jsou inovace a budoucí nebo potenciální konkurence, a to i na mezinárodní úrovni. EHSV se domnívá, že k uskutečnění tohoto záměru, jak se požaduje v Draghiho zprávě, není nutný přezkum evropského nařízení o fúzích, nýbrž aktualizace hlavních směrů Komise. V této souvislosti EHSV požaduje, aby byly pečlivě posouzeny možnosti provádění fúzí v oblastech, které mají strategický význam pro bezpečnost občanů EU (informační a komunikační technologie, technologie dvojího užití).

5.5 V souvislosti s článkem 101 SFEU si je EHSV vědom důležitosti vypracovat jasné pokyny a vzorové formuláře pro dohody o horizontální spolupráci mezi podniky v EU, jak se navrhuje v Draghiho zprávě, s cílem podpořit investice do výzkumu a vývoje, přechod k udržitelnosti a další strategické iniciativy.

6. **Právní rámec EU**

6.1 EHSV v souladu se svými dřívějšími stanovisky opět zdůrazňuje, že je důležité snížit byrokratickou zátěž a náklady spojené s dodržováním předpisů, které vznikají všem podnikům v důsledku platných unijních i vnitrostátních právních předpisů. Díky lepší tvorbě právních předpisů a skutečnému zjednodušení administrativy by se zvýšila produktivita a konkurenceschopnost těchto podniků.

6.2 EHSV doufá, že bude proveden návrh Komise snížit o 25 % náklady, které podnikům vznikají v souvislosti s podáváním zpráv, přičemž by toto opatření bylo rozšířeno i na byrokratickou zátěž v širším slova smyslu. Pro malé a střední podniky by byl tento cíl stanoven alespoň na 50 %, nesmí však být v rozporu s povinností soukromého sektoru sladit svou hospodářskou činnost se společnými cíli v oblasti životního prostředí, sociálních věcí a konkurenceschopnosti.

6.3 EHSV proto vítá výzvu, kterou v tomto ohledu formuloval ve své zprávě Mario Draghi s poukazem na to, že byrokratická zátěž poškozuje zejména malé a střední podniky. V této souvislosti je třeba posílit analýzu dopadu budoucích opatření mj. prostřednictvím předběžných simulací podložených ekonometrickými a kvantitativními důkazy. V tomto smyslu EHSV rovněž podporuje myšlenku, že budoucím právním předpisům EU by měl předcházet test konkurenceschopnosti, který by byl rozšířen o hlavní změny a doplnění provedené v průběhu legislativního procesu, aby se podpořilo podnikání a vytváření kvalitních pracovních míst a zlepšily se pracovní podmínky, udržitelný hospodářský růst a sociální soudržnost.

6.4 EHSV navrhuje vypracovat osvědčené legislativní postupy, které by respektovaly zásadu subsidiarity a posílily funkci sociálního dialogu a zapojení sociálních partnerů a občanské společnosti. Mimoto by evropské právní předpisy neměly být důvodem k tomu, aby vlády členských států omezovaly ochranu pracovníků, nýbrž by měly spíše posilovat důstojnou práci prostřednictvím práv a záruk a podporovat sbližování a zlepšování životních a pracovních podmínek evropských občanů, mj. s ohledem na rychlý pokrok ve využívání nových technologií.

7. **Bankovní unie a unie kapitálových trhů**

7.1 EHSV poukazuje na strategický význam unie kapitálových trhů (vytvořené v roce 2015) a zároveň znovu vznáší svůj opakovaný požadavek na dokončení bankovní unie, přičemž je třeba zajistit ochranu drobných střadatelů a dodržování účelu penzijního připojištění ([5]).

7.2 Dále je nutné usilovat o skutečné dokončení evropského trhu rizikového kapitálu. Jeho současnou velikost (5 % celosvětově) nelze vůbec srovnávat s trhem v USA (50 % celosvětově) nebo Číně (40 % celosvětově), což má za následek, že se evropští inovátoři potýkají s objektivními problémy při zakládání nových podniků a rozšiřování existujících podniků a raději přesouvají své projekty do třetích zemí.

8. **Energetická unie**

8.1 EHSV doufá, že budou přijata regulační opatření, jejichž účelem bude snížit ceny energie, které jsou v současné době v Evropě vyšší než jinde a které Evropu staví do nevýhodné pozice v mezinárodní hospodářské soutěži. Důvodem této nepříznivé skutečnosti je nejen dobře známý nedostatek přírodních zdrojů na území EU, ale také: a) prodlevy v některých strategických investicích do čisté energie, b) nevýhodná daňová pravidla c) fungování trhu s deriváty, které může podporovat volatilitu (viz Draghiho zpráva). Jak navíc ve své zprávě zdůrazňuje Letta, dalším znevýhodňujícím faktorem je skutečnost, že trhy s energií nejsou plně integrovány, takže není možné snížit náklady na přístup ani podpořit investování.

8.2 V obou zprávách se proto doporučuje klást větší důraz na výhody energie z obnovitelných a jiných nefosilních zdrojů, zejména uzavíráním rozdílových smluv a oddělením cen energie z obnovitelných zdrojů od cen energie ze zdrojů fosilních, které obvykle více kolísají.

8.3 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby podporovala investice do energie z obnovitelných zdrojů, posoudila možnost podporovat investice do energie z jiných nefosilních zdrojů energie a zavedla konkrétní opatření, která zajistí, že podíl příjmů ze systému obchodování s emisemi (ETS) přidělený členským státům (v současnosti přibližně 75 %) bude investován do projektů v oblasti dekarbonizace, např. do vývoje řešení pro zachycování, využití a ukládání uhlíku a do výroby a včasného zavádění vodíku.

8.4 V obou zprávách je vyzdvižen význam CBAM pro ochranu evropského průmyslu před únikem uhlíku a environmentálním dumpingem, ale upozorňuje se na některé jeho závažné problémy. V Lettově zprávě se poukazuje na nutnost důkladného posuzování rizika poklesu konkurenceschopnosti evropského průmyslu, mj. prostřednictvím přezkumu jeho rozsahu. V Draghiho zprávě je naopak zpochybňován úspěch CBAM a upozorňuje se na přílišnou složitost tohoto opatření, což je spojeno s obrovskou administrativní zátěží pro podniky a s rizikem nejednotného provádění ze strany členských států.

8.5 EHSV souhlasí s návrhem v Lettově zprávě, aby Komise spolu s Evropskou investiční bankou (EIB) vytvořily systém evropských zelených záruk (EGG, European Green Guarantees) s cílem nashromáždit veřejné i soukromé finanční prostředky na cíle udržitelnosti. Stávající silná pozice evropských podniků v odvětví čistých technologií bude muset být vzhledem k agresivnímu růstu Číny v tomto ohledu posílena.

([5]) Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20.

9. **Znalostní unie**

9.1 EHSV vítá doporučení v Lettově zprávě, aby byla mezi čtyři tradiční svobody pohybu na jednotném evropském trhu doplněna ještě pátá svoboda týkající se znalostí, výzkumu a inovací.

9.2 EHSV podporuje opatření uvedená v Draghiho zprávě, pokud jde o rozvoj dovedností s cílem čelit budoucím výzvám EU, aby byly odstraněny rozdíly v inovacích a zlepšil se přechod od inovací k uvádění výrobků a služeb na trh. K těmto relevantním opatřením patří: i) podpora prohlubování dovedností a změny kvalifikace, zejména v technologických a digitálních odvětvích, ii) zlepšení mobility dovedností, iii) zjednodušení přístupu k financování a iv) navazování partnerství veřejného a soukromého sektoru za účelem vymezení příslušné úrovně dovedností a vzdělávacích programů.

9.3 EHSV však konstatuje, že se ve Draghiho zprávě neklade dostatečný důraz na význam sociálního dialogu pro mobilizaci investic a kolektivního vyjednávání při podpoře transformace ani na důležitost celoživotního vzdělávání pracovníků.

10. **Funkce umělé inteligence**

10.1 EHSV připomíná úlohu a význam umělé inteligence (AI) nejen v souvislosti se záměrem rozvíjet pátou svobodu pohybu týkající se znalostí, výzkumu a inovací, ale i s obecnější potřebou zvýšit budoucí produktivitu evropského hospodářství prostřednictvím „vertikální integrace“ AI do průmyslových procesů.

10.2 Rozvoj AI musí probíhat v souladu s evropským prohlášením o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu, a musí se tak dít podle modelu rozvoje, který respektuje pluralitu informací, rozvoj malých a středních podniků a vytváření nových pracovních míst.

10.3 Vzhledem k všudypřítomnému potenciálu systémů AI a nově vznikajících technologií je zapotřebí preventivní přístup, který umožní předcházet negativním dopadům využívání těchto technologií na pracovníky. Legislativní iniciativy by měly řešit nedostatky v ochraně práv pracovníků při práci a zajistit, aby měli lidé i nadále kontrolu nad veškerými interakcemi mezi člověkem a strojem.

11. **Funkce investic**

11.1 EHSV konstatuje, že různá opatření navržená v Draghiho a v Lettově zprávě vyžadují celou řadu investic. Ve Draghiho zprávě se v této souvislosti uvádí paralela mezi investicemi potřebnými v současné době v Evropě a Marshallovým plánem z doby po druhé světové válce.

11.2 EHSV proto vyzývá evropské orgány, aby uvažovaly o možnosti emitovat společné bezpečné cenné papíry, jako tomu bylo během pandemie, v souladu s novým přístupem, který již nevychází z konkrétní mimořádné události, nýbrž počítá s dlouhodobými cíli a s produkcí evropských veřejných statků. V této souvislosti se EHSV domnívá, že je třeba zvážit možnost vytvoření společného evropského investičního fondu financovaného prostřednictvím různých nástrojů, včetně společných dluhopisů EU ([6]), které by se vydávaly na projekty společného evropského zájmu, jejichž řízení by zaručovalo vedení sociálního dialogu.

11.3 EHSV upozorňuje na skutečnost, že v uplynulých dvou desetiletích došlo k omezení výdajů na investice, což se v mnoha členských státech EU projevilo poklesem veřejného kapitálu. Toto snížení objemu veřejného kapitálu způsobuje problémy nejen v oblasti bezpečnosti, ale má negativní dopad i na kvalitu a poskytování veřejných služeb, což může vést ke zpomalení hospodářského růstu, a tím i k úbytku potenciálních soukromých investic.

11.4 Pravidla státní podpory by mohla být ve smyslu Lettovy zprávy upravena tak, že by byla přizpůsobena dosažení strategických cílů, jako je ekologická a digitální transformace, nebo by bylo podpořeno opětovné začlenění znevýhodněných osob na trhu práce či usnadněn přístup podniků k úvěrům. Zároveň by měl být urychleně vytvořen fond EU pro strategické investice evropského zájmu, které by mohly mít vliv na míru konkurenceschopnosti EU a podpořit ekologickou a digitální transformaci.

([6]) Úř. věst. C, C/2024/3385, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3385/oj.

11.5 EHSV dále konstatuje, že je nutné nejen snížit rozdíly v konkurenceschopnosti oproti USA a Číně, ale rovněž si uvědomit, že evropský model je v celosvětovém měřítku na špici, pokud jde o blahobyt, solidaritu, sociální začlenění, udržitelnost a stírání nerovností. Při zvyšování konkurenceschopnosti a produktivity by si EU měla toto dědictví solidarity a rovnosti uchovat a posílit sociální ekonomiku.

11.6 Zároveň je však nutné vyzdvihnout, že nedosáhne-li Evropa větší produktivity, bude nucena se rozhodnout mezi prvenstvím v oblasti technologií, klimatu a nezávislostí v celosvětovém měřítku, což se negativně odrazí na financování jejího vyspělého sociálního modelu. Náklady transformace musí být sdíleny všemi, a proto EHSV konstatoval, že je třeba vytvořit politický rámec pro spravedlivou transformaci ([7]) ([8]).

12. **Obranná unie**

12.1 EHSV připomíná článek 3 Smlouvy o EU, který stanoví, že „cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel", a domnívá se, že EU by měla vždy a za všech okolností prosazovat své vlastní diplomatické způsoby, jak nalézt mírové řešení případného konfliktu.

12.2 EHSV si uvědomuje, že invaze na Ukrajinu vyžaduje provádění takové evropské obranné politiky, která půjde ruku v ruce se společnou zahraniční politikou. V tomto ohledu považuje za nezbytné zvýšit objem investic mj. pomocí nových nástrojů financování, které mohou zlepšit úroveň technologického rozvoje ve vojenství, především v zájmu ochrany východních hranic EU.

12.3 EHSV proto souhlasí s požadavky vznesenými v obou zprávách: i) větší agregace a koordinace poptávky na evropské úrovni s cílem dosáhnout větších úspor z rozsahu, mj. prostřednictvím společného zadávání veřejných zakázek, ii) okamžité provedení Strategie pro evropský obranný průmysl (EDIS) a podle Draghiho zprávy také urychlené přijetí Programu pro evropský obranný průmysl (EDIP). V Lettově zprávě se navíc výslovně poukazuje na nutnost komplexního přístupu k výdajům na obranu, při němž budou zohledněny tržně orientované pobídky na úrovni EU i členských států.

13. **Unie schopná zajistit evropské veřejné statky**

13.1 EHSV se domnívá, že právě s ohledem na obě zde analyzované zprávy je třeba zahájit úvahy nad evropskými veřejnými statky, aby bylo možné určit hlavní priority pro budoucnost EU. Jelikož je poskytování těchto statků podmíněno hospodářskými, institucionálními a politickými faktory, bylo by aktivní zapojení evropských orgánů ve srovnání s nejrůznějšími vnitrostátními přístupy jasnou výhodou a přineslo by úspory z rozsahu a pozitivní externality.

13.2 EHSV se proto domnívá, že je důležité zajistit odpovídající investice do obrany a také prosazovat mj. investice do a) zajištění přeshraniční digitální a energetické infrastruktury, b) rozvoje platforem pro získávání a výměnu odborných znalostí, c) provádění programů společného zadávání veřejných zakázek na kritické suroviny, d) společných dodávek očkovacích látek a zdravotnických prostředků, e) vytváření programů celoživotního vzdělávání a odborné přípravy, f) poskytování zdravotnických služeb a g) posílení výstavby sociálních bytů.

13.3 S ohledem na tyto aspekty bude muset být příští víceletý finanční rámec (VFR) na období 2028-2034 zaměřen na strategické priority uvedené v obou zprávách a na související investice do evropských veřejných statků zmíněné v předchozím odstavci. EHSV proto doufá, že kvantitativní příděly v příštím VFR umožní EU splnit její vlastní strategické priority v oblasti životního prostředí, technologických inovací, otevřené strategické autonomie a sociálního pokroku a odpovídajícím způsobem řešit celosvětové problémy.

13.4 EHSV lituje, že Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) zřízená v rámci přezkumu VFR na období 2021-2027 v polovině období není ve srovnání s podobnými iniciativami v jiných zemích zdaleka tak rozsáhlá.

([7]) Úř. věst. C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj.
([8]) Úř. věst. C, C/2025/772, 11.2.2025, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/772/oj.

13.5 Dále má EHSV za to, že je vzhledem k pozitivním účinkům, které měl program SURE ([9]) během pandemie covid-19, třeba zvážit možnost jeho přepracování tak, aby mohl podporovat prohlubování dovedností a změny kvalifikace a udržitelnou a spravedlivou dvojí transformaci a odolnost vůči potenciálním nepředvídaným okolnostem ([10]) ([11]).

13.6 EHSV doufá, že součástí příštího finančního rámce bude strategický investiční nástroj pro evropskou konkurenceschopnost, který doplní sociální soudržnost a bude kombinovat výhledy a logiku přerozdělování s logikou investic, zejména v oblasti technologické konkurenceschopnosti a transformace průmyslu.

13.7 „Nový rámec pro koordinaci konkurenceschopnosti“, jehož vypracování se navrhuje v Draghiho zprávě a který by umožnil propojit všechny příslušné hospodářské politiky se strategickými prioritami schválenými Evropskou radou, by měl být v souladu s rozpočtovými pravidly a s novým Rámcem sociální konvergence prostřednictvím postupů evropského semestru.

13.8 Evropský semestr může hrát klíčovou roli při zvyšování konkurenceschopnosti, produktivity, udržitelnosti a sociální spravedlnosti, pokud budou mít tyto faktory v novém rámci stejnou váhu. Vývoj nového nástroje ke koordinaci konkurenceschopnosti a zřízení Evropského fondu pro konkurenceschopnost má podpořit hospodářský růst prostřednictvím koordinování cílů a priorit EU a jednotlivých členských států.

13.9 EHSV by rovněž rád připomněl souvislost mezi evropským semestrem a novým Rámcem sociální konvergence, což je nástroj určený k monitorování, hodnocení a realizaci investic členských států do naplnění cílů sociálního pilíře.

14. **Význam sociální a územní soudržnosti**

14.1 Je nezbytné, aby hospodářská, sociální a územní soudržnost měla i nadále klíčovou úlohu. EHSV poukazuje na to, že se v Lettově a Draghiho zprávě sice upozorňuje na úzkou spojitost mezi vnitřním trhem a hospodářskou, sociální a územní soudržností (Lettova zpráva) a mezi konkurenceschopností EU a evropským sociálním modelem (Draghiho zpráva), ale v souvislosti s významnou problematikou hospodářské, sociální a územní soudržnosti vykazují zásadní analytické rozdíly a v důsledku toho i předložená různá konkrétní doporučení.

14.2 V Lettově zprávě má ústřední funkci vlastně politika soudržnosti, neboť zajišťuje, aby byly výhody vnitřního trhu v plné míře rozloženy mezi všechny občany a jednotlivé územní celky EU (tzv. „právo setrvat v komunitě, kterou si jednotlivec zvolí“). V této souvislosti se obzvlášť zdůrazňuje význam služeb obecného zájmu (viz článek 14 SFEU a Protokol č. 26 Smlouvy o EU), neboť bezprostředně přispívají k zaručení svobody setrvat v komunitě, kterou si jednotlivec zvolí. V Lettově zprávě je za vhodný politický rámec pro zaručení uplatňování příslušných pravidel soudržnosti označen konkrétně evropský semestr, čímž je vyvážen mnohostranný fiskální a makroekonomický dohled v rámci Paktu o stabilitě a růstu.

14.3 EHSV se proto domnívá, že v rámci evropského semestru musí být stanoveny společné minimální normy a odstraněny překážky začlenění, na něž stále ještě narážejí skupiny obyvatelstva ohrožené chudobou nebo vyloučením a zeměpisné oblasti nejvíce ohrožené transformací ekonomiky, aby byla zajištěna odpovídající úroveň soudržnosti.

14.4 EHSV konstatuje, že se v Draghiho zprávě poukazuje na úzkou spojitost mezi konkurenceschopností a evropským sociálním modelem, ale že se zjevně zpochybňuje strategická úloha politiky soudržnosti v rámci stávajícího VFR (2021-2027) a možná se podceňují dopady na konkurenceschopnost EU, které mají investice do hmotné i nehmotné sociální infrastruktury, jejichž účelem je podpořit sociální politiku v oblasti sociálních věcí, přerozdělování a zaměstnanců.

([9]) Evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci.
([10]) Usnesení EHSV *Zmapování demokratického pokroku EU: usnesení pro příští legislativní období*.
([11]) Úř. věst. C 517, 22.12.2021, s. 16.

14.5 EHSV vyzývá také k úvahám nad územním rozměrem konkurenceschopnosti, který není bohužel zmíněn ani v jedné ze zpráv, ale je řádně podchycen v indexu regionální konkurenceschopnosti EU 2.0 ([12]). Domnívá se totiž, že konkurenceschopnost EU je třeba analyzovat také na úrovni územních celků, aby bylo možné realizovat řadu návrhů předložených v Draghiho a Lettově zprávě.

14.6 EHSV by chtěl upozornit na skutečnost, že pokud by ve strategii konkurenceschopnosti nebyly zohledněny nerovnosti, prohloubily by se tím rozdíly mezi venkovskými, ostrovními a vnitrozemskými oblastmi, jimž hrozí vylidňování, a městskými oblastmi a také mezi různými oblastmi vnitřního trhu.

14.7 EHSV v neposlední řadě doufá, že bude legislativní program Komise s to sloučit rozdílné vize nastíněné v obou zprávách v souvislosti se soudržností, aby bylo možné sladit politiky zaměřené na konkurenceschopnost s politikami hospodářské, sociální, územní a environmentální udržitelnosti. Konkurenceschopnost se totiž neobejde bez soudržnosti a sociální solidarity, neboť harmonický rozvoj územích celků má rozhodující význam pro řádné fungování jednotného trhu i pro jeho budoucí růst.

V Bruselu dne 26. února 2025.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE

([12]) Dijkstra, L., Papadimitriou, E., Cabeza Martinez, B., de Dominicis, L., Kovacic, M., 2023, *EU Regional Competitiveness Index – 2022 Edition, European Commission Working Papers*, WP01/2023.